

Quins artistes!

El *Diccionari de la literatura catalana* d'Enciclopèdia Catalana diu que el llibre de Manuel Brunet *Cada dia és festa* és un "recull d'artistes". Evidentment, és un recull d'articles. Els autors del diccionari s'han limitat, doncs, a copiar, a ulls clucs, l'article d'*Enciclopedia.cat*, autora del patafi.

Riquer perd el braç massa aviat

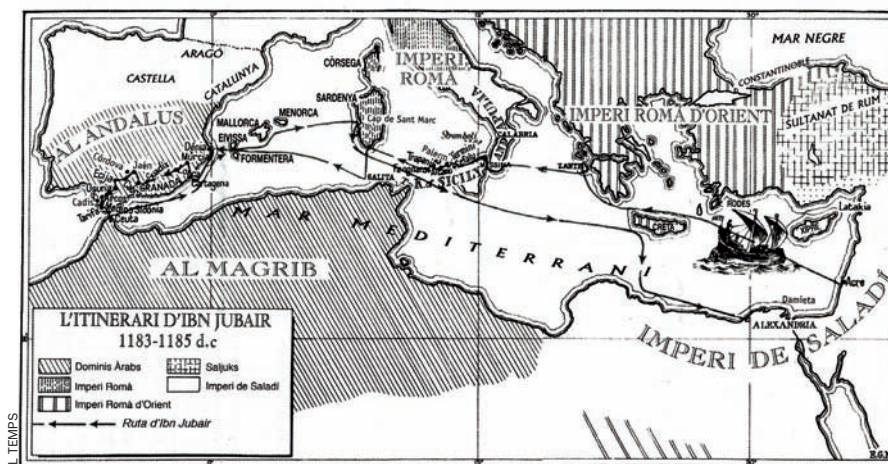
Jordi Gracia (*La vida rescatada de Dionisio Ridruejo*. Anagrama) diu que el dia 20 de novembre del 1938, quan tenia lloc a Burgos el funeral per José Antonio, llavors enterrat a Alacant, Martí de Riquer ha rebut ja el tret que l'ha deixat sense braç. Impossible. El rebrà el 1939, poc abans del final de la guerra, quan, ocupada Barcelona, Riquer, que vol ser el primer franquista a *alliberar* la tomba de José Antonio, s'avança a l'ofensiva i entra en zona republicana. Per això podrà escriure, com cita Jordi Gracia, que el tret li va impedir "lo que hubiera sido el mayor honor de mi vida, el ser el primero que levantase el brazo ante sus restos". Cas d'haver tingut el braç, tampoc no l'hauria pogut aixecar sobre les restes de José Antonio, aquell novembre del 1938, a Burgos, perquè no hi eren.

Repetir cansa

Lolita Bosch (*La família del meu pare. Una novel·la*, Empúries) no sap mantenir un títol sencer dues vegades seguides. Converteix el llibre de Monturiol *Ensayo sobre el arte de navegar por debajo del agua*, el segon cop que l'esmenta, en *Ensayo de navegar debajo del agua*. A la versió castellana (Mondadori) de la novel·la no l'escurça pas.

L'eurodiputada no és diputada

Al Parlament Europeu no hi ha diputades, tots són diputats, segons el DIEC2. Hi pot haver eurodiputades, però no diputades. L'entrada "eurodiputat eurodiputada" és definida així: "Diputat del Parlament Europeu."

Anada i tornada d'Ibn Jubair. Il·lustració del llibre *Els viatges d'Ibn Jubair*, de Llibres de l'Índex.

Traduït el pelegrinatge a la Meca del musulmà de Xàtiva Ibn Jubair, creador del relat de viatge àrab

El creador de la *rihla*, relat de viatge convertit en gènere literari àrab, havia nascut a Xàtiva i s'hi havia criat i educat. És Ibn Jubair (Xàtiva, 1145 - Alexandria, 1217), almohade culte, estudiós de les ciències islàmiques i profanes, dret i belles lletres. que arriba a ser secretari del governador de Granada. Aquest ciutadà il·lustre d'al-Andalus, i ferotge anticristià, viatjarà per una Mediterrània que ja sent el pes de la croada, fins al punt que quan, de tornada a la península, tem que la força incontrolable dels vents llancin el seu vaixell a la costa de Barcelona, exclama: "Que Al·là la devasti." Però no va caldre: Al·là, "al capdavant", afegeix, "ens va anunciar l'alleujament, perquè vam veure la terra de l'illa d'Eivissa" i, poc després, van poder fondejar a Formentera. Llavors, totes les Balears eren musulmanes. Era el mes d'abril del 1185.

Més de 800 anys després, finalment podem llegir les seves paraules en la llengua que utilitzaven els ciutadans que demanava a Al·là que veiessin la seva ciutat destruïda. L'editorial Llibres de l'Índex acaba de traduir *Els viatges d'Ibn Jubair*, en versió de Pere Guixà i Lyes Belkacemi, una edició enriquida amb una presentació completíssima, sobre l'autor i sobre l'obra, a càrrec de Francesc Espinet i Burunat, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El seu relat és el pare de les cròniques àrabs a la Meca, fins a l'extrem, diu Francesc Espinet, que el més conegut i valorat dels relats de viatge àrabs medievals, el d'Ibn Battuta –Proa el va traduir el 2005 en versió de Castells i Forcano– beu directament de les seves fonts: és a dir, per a ser clars, plagia l'obra d'Ibn Jubair, fins a copiar-ne planes i planes senceres (potser fins a unes 250).

El relat d'Ibn Jubair es caracteritza, apunta el professor Espinet, per la minuciositat de les seves observacions oculars, sobretot referides al temps i a l'espai, que mesura amb gran meticulositat, seguint els preceptes de la islàmica ciència de la mesura. El lector assisteix a l'aventura del viatge real en companyia del viatger-autor, gairebé com si es tractés d'una *road movie* en què els esdeveniments que es produeixen no són tractats d'acord amb la seva possible transcendència històrica, sinó d'acord amb la impressió que causen a l'autor. Encara que el relat és escrit en temps passat, mostra el transcurs del present en cada moment del viatge, el dia a dia en la seva instantaneïtat.

El professor Espinet subratlla finalment que en la seva obra hi ha una total absència de temàtica meravellosa i fabulosa, cosa que el distingeix de la gran majoria de viatgers, que sempre busquen allò que és més exòtic, extraordinari i sorprenent.

L'obra fou molt difosa a través de múltiples manuscrits, però fins al segle XIX no se'n féu la primera edició impresa, a causa del retard de l'aparició de la impremta en terres d'escriptura i llengua àrabs. Ara és traduïda a les més importants llengües cultes. A França forma part d'un volum de la Bibliothèque de la Pléiade.

Lluís Bonada